

Tutkimusinfrastruktuurien yleiset periaatteet Tampereen korkeakouluyhteisössä

**Tampereen yliopiston konsistorin
23.3.2021 hyväksymä**

Sisällys

Määrittelyt.....	3
Tutkimusinfrastruktuurien yleiset periaatteet.....	4
1. Korkeakouluyhteisö laadukkaan tutkimusinfrastruktuurin toimintaympäristönä.....	4
2. Vastuullisuus ja kestävä kehitys.....	4
3. Pitkäjänteisyys ja dynaamisuus.....	4
4. Omistajuus ja osaaminen.....	5
5. Digitaalisuus ja data.....	5
6. Toiminnan läpinäkyvyys.....	5
7. Avoimuus, vaikuttavuus ja yhteistyö.....	5

Tutkimusinfrastruktuurien yleiset periaatteet Tampereen korkeakouluyhteisössä

Määrittelyt

Tutkimusympäristö muodostuu organisaation toimintamalleista sekä osaamisesta ja tutkimusinfrastruktuureista. Ympäristöön kuuluvat henkilöstö, sen osaaminen, toiminta ja tutkimusrahoitus sekä käytävissä olevat menetelmät, laitteet ja yleinen infrastruktuuri. Ympäristöön sisältyvät myös tutkimustoiminnan yleiset edellytykset kuten kansalliset ja kansainväliset yhteistyömahdollisuudet.

Tässä asiakirjassa tutkimusympäristöt rinnastetaan korkeakouluyhteisön oikeushenkilöihin ja niiden osasiin. Tutkimusympäristö voi näkökulman mukaan olla esimerkiksi Tampereen yliopisto (kokonaisuudessaan), Tampereen ammattikorkeakoulu (kokonaisuudessaan), yksittäinen tiedekunta, tiedekunnan yksikkö, tutkimuskeskus, tutkimusryhmä tai Tampereen Ammattikorkeakoulun osaamisyksikkö.

Tutkimusinfrastruktuuri tarkoittaa välineitä, laitteistoja, tietoverkkoja, tietokantoja, aineistoja, ohjelmistoja ja niihin liittyviä palveluita, jotka mahdollistavat tutkimustyön, edistävät tutkimusyhteistyötä, tukevat tutkijan koulutusta ja osaamista sekä vahvistavat tutkimus- ja innovaatiokapasiteettia. Tutkimusinfrastruktuurit voivat olla keskitettyjä, hajautettuja tai virtuaalisia kokonaisuuksia tai näiden yhdistelmiä.

Tutkimusinfrastruktuurit ovat kiinteä osa tutkimusympäristöjä.

Tutkimusinfrastruktuurin (hallinnollinen) omistaja on aina oikeushenkilö, Tampereen korkeakouluyhteisön tapauksessa se on Tampereen yliopisto tai Tampereen ammattikorkeakoulu.

Tutkimusinfrastruktuurin teknistieteellinen omistaja on se tutkimusympäristö, johon tutkimusinfrastruktuuri ensisijaisesti kuuluu. Teknistieteelliset omistajat vastaavat tutkimusinfrastruktuurien asiantuntevasta johtamisesta, toiminnasta, avoimesta toimintatavasta sekä pitkäjänteisestä suunnittelusta. Esimerkiksi Tampereen yliopistossa tyypillinen teknistieteellinen omistaja on tiedekunta (enintään kahden tiedekunnan käyttämät tutkimusinfrastruktuurit) tai tiedekunnan

yksikkö; useamman kuin kahden tiedekunnan käyttämällä tutkimusinfrastruktuureilla on tyypillisesti yliopistotason teknistieteellinen omistaja. Johonkin tiettyyn käyttötarkoitukseen rajatun tutkimusinfrastruktuurin teknistieteellinen omistaja voi olla tutkimusryhmä tai tutkimuskeskus.

Tutkimusinfrastruktuurien yleiset periaatteet

1. Korkeakouluyhteisö laadukkaan tutkimusinfrastruktuurin toimintaympäristönä

Korkeatasoiset tutkimusinfrastruktuurit ovat keskeinen osa Tampereen korkeakouluyhteisön tutkimusympäristöjä mahdollistaen korkeatasoisen tieteellisen tutkimuksen. Tampereen yliopistossa ja Tampereen ammattikorkeakoulussa taataan asianmukaiset talouden, toiminnan ja tilojen suunnitteluprosessit tutkimusinfrastruktuurien kehittämiseksi sekä niiden resursoinnin varmistamiseksi. Korkeakouluyhteisön julkisten verkkosivujen tulee sisältää ajantasaiset ja kattavat kuvaukset yhteisön tutkimusinfrastruktuureista sekä niiden hyödyntämismahdollisuuksista.

2. Vastuullisuus ja kestävä kehitys

Tutkimusinfrastruktuureja johdetaan ja käytetään eettisesti ja vastuullisesti niiden koko elinkaaren ajan. Tutkimusinfrastruktuurien henkilöstö ja käyttäjät sitoutuvat hyvän tieteellisen käytännön ohjeisiin sekä hyvän hallinnon periaatteisiin. Tutkimusinfrastruktuurit huomioivat toiminnassaan YK:n kestävän kehityksen tavoitteet. Henkilöstön ja käyttäjien turvallisuus varmistetaan kaikissa tutkimusinfrastruktuurien elinkaaren vaiheissa.

3. Pitkäjänteisyys ja dynaamisuus

Tutkimusinfrastruktuureja kehitetään määrätietoisesti. Korkeatasoinen tutkimusinfrastruktuuritoiminta vaatii sekä pitkäjänteistä kehittämistä että dynaamisuutta. Tutkimusinfrastruktuurien pitkäjänteinen kehittäminen edellyttää korkeakouluyhteisön päättävien toimielinten toimikaudet ylittävää suunnittelua, ohjausta ja rahoitusnäkyä. Dynaamisuus tarkoittaa tutkimusinfrastruktuurien kykyä tarttua uusiin mahdollisuuksiin korkeakouluyhteisön vuosittaisen toimintasyklin vaiheesta riippumatta. Tutkimusinfrastruktuurien toimintaa ja uusien tutkimusinfrastruktuurien perustamistarvetta arvioidaan säännöllisesti.

4. Omistajuus ja osaaminen

Korkeakouluyhteisö tuntee tutkimusinfrastruktuurien omistajuuteen liittyvät vastuut ja velvollisuudet. Tampereen yliopisto ja Tampereen ammattikorkeakoulu ovat tutkimusinfrastruktuurien hallinnollisia omistajia, ja pääasiallinen tutkimusympäristö toimii yksittäisen infrastruktuurin teknistieteellisenä omistajana. Teknistieteellinen omistaja vastaa tutkimusinfrastruktuurin asiantuntevasta johtamisesta, läpinäkyvästä toimintatavasta, osaamisen kehittämisestä ja pysyvyydestä mahdollisista henkilövaihdoksista huolimatta sekä resursoinnista hallinnollisen omistajan prosessien mukaisesti. Tutkimusinfrastruktuurien henkilöstö, käyttäjät ja omistajat jakavat keskenään hyviä toimintatapoja ja johtamiskäytäntöjä sekä kehittämis- ja tiekarttasuunnitelmiaan.

5. Digitaalisuus ja data

Tutkimusinfrastruktuurien toiminnassa tunnistetaan kasvavan dataintensiivisyyden ja digitalisaation tuomat muutostarpeet, haasteet ja mahdollisuudet. Avoimen tieteen ja tutkimuksen tuki sekä tietosuojan ja -turvan varmistaminen ovat välttämättömiä. Digitaalisen tutkimusinfrastruktuurin on palveltava korkeakouluyhteisön kasvavia tutkimustiedon hallinnan ja analyysin tarpeita. Digitaalisuuden mahdollisuuksia, uusien teknologioiden käyttöön ottamista, tutkimusinfrastruktuurien turvallista etäkäyttöä sekä erilaisia palvelumalleja arvioidaan säännöllisesti tutkimusinfrastruktuurien kehittämistyössä.

6. Toiminnan läpinäkyvyys

Tutkimusinfrastruktuurien sisäiselle käytölle korkeakouluyhteisössä luodaan läpinäkyvät periaatteet ja toimintamallit. Tutkimusinfrastruktuurien omistajia kannustetaan edistämään infrastruktuurien käyttöä ja saavutettavuutta organisaatio- ja yksikkörajoista riippumatta, myös koulutus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnalle.

7. Avoimuus, vaikuttavuus ja yhteistyö

Korkeakouluyhteisön omien tutkimusinfrastruktuurien rinnalla hyödynnetään olemassa olevia avoimia kansallisia ja kansainvälisiä tutkimusinfrastruktuureja sekä kehitetään yhteistyömuotoja niiden kanssa. Vastaavasti omien tutkimusinfrastruktuurien palveluita voidaan avata korkeakouluyhteisön ulkopuolisille tutkijoille, yksityiselle sektorille ja yhteiskunnalle laajasti sekä avoimessa että sopimustutkimuksessa. Tutkimusinfrastruktuurien vaikuttavuuden lisäämiseksi luodaan toimintamalleja infrastruktuureja hyödyntävän ja kehittävän yhteistyön mahdollistamiseksi erilaisten yksityisen sektorin ja julkisten toimijoiden kanssa. Yhteistyössä voidaan hyödyntää korkeakouluyhteisön tai yhteistyökumppanin omistamaa tutkimusinfrastruktuuria. Korkeakouluyhteisön

tutkimusinfrastruktuurien kaupallinen hyödyntäminen ei kuitenkaan saa olla etusijalla, ja yhteistyössä tulee noudattaa tutkimuksen eettisiä periaatteita.